

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВІДМІННОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ВІД ЦИВІЛЬНИХ

Адміністративні провадження, з метою дослідження права, доцільно порівняти з цивільними провадженнями. В науковій літературі такі порівняння не поширені, адже вважається, що до цивільного провадження відносяться провадження, які мають в собі цивільний конфлікт, який складається з матеріальних аспектів і він вирішується виключно засобами цивільного права.

В цілому в цивільному процесі ми можемо виокремлювати три підстави його початку: цивільно-правовий конфлікт, цивільно-правовий спір та цивільний делікт [1].

За загальним правилом цивільні провадження пов'язують з наступними ознаками: вони мають матеріально-правову природу; більшість цивільних справ розглядаються та вирішуються в суді; їх процесуальний порядок розгляду та вирішення має певні особливості; завданнями, які виконуються судом при розгляді та вирішенні мають свою специфіку; вони мають свою окрему систему взаємопов'язаних цивільних процесуальних прав та обов'язків; цивільні процесуальні дії, які реалізуються суб'єктами, до яких відносяться суд та учасники процесу є специфічними; об'єкти та суб'єкти і зміст цивільних процесуальних відносин є особливим; предметом судової діяльності, який виділяється в кожному виді судочинства є особливим; загальні правила цивільної юрисдикції відрізняються від інших видів проваджень [2].

В юридичній науці виокремлюють три види проваджень: позовне, наказне та окреме.

Більшість справ у цивільному процесі розглядаються у позовному провадженні.

Для позовного провадження характерними ознаками є наявність двох сторін. В юридичній науці вони визначаються як позивач та відповідач. Між цими сторонами виник спір, який вони самостійно вирішити не можуть і тому вони звертаються до суду. При цьому позивач першим порушує питання про вирішення правового спору [3].

На відміну від адміністративних проваджень позовні цивільно-правові провадження починаються лише при наявності позову. Спір може існувати певний час або може бути вирішений за допомогою альтернативних способів вирішення спорів.

Для позовного цивільно-правового провадження характерні наступні ознаки: сторони є рівними в процесі на відміну від адміністративних проваджень де однією із сторін є державна установа або посадовець, який виносить рішення; обов'язковою ознакою є наявність спору, який пов'язаний з майновими чи іншими особистими правами сторін; позов повинен бути поданий лише до суду, який вирішує спір, а в адміністративних провадженнях рішення може бути винесене і державними посадовцями; процес розгляду спору детально регламентований нормами Цивільного процесуального кодексу України, в адміністративному провадженні воно може бути регламентовано окремими наказами та інструкціями; рішення суду спрямоване на захист порушеного права, в той час як в адміністративному провадженні в разі розгляду конфлікту між громадянином і встановленими нормами права рішення спрямоване на покарання [4].

Інший тип цивільно-правові провадження це наказне провадження. У наказному провадженні вирішується питання про захист права, яке без с сумніву належить заявнику, що подав відповідну заяву, а сам факт правопорушення безспірним, і, таким чином вина, боржника визнається очевидною.

Основою наказного провадження, як і позовного провадження є матеріальні правовідносини. Відкриття наказного провадження здійснюється після подання заяви заявником до суду.

Характерними ознаками наказного провадження є наступні: вимоги заявника є безспірними, певною мірою це співпадає з окремими нормами адміністративного провадження, але розгляд справи проводиться на основі відповідного протоколу; вимоги підтверджуються відповідними доказами, в основному письмовими, які додаються до заяви; суд вирішує наказне провадження без виклику заявника і боржника також присутні певні паралелі з адміністративним провадженням, але знову слід зазначити, що в адміністративному провадженні вирішується питання про накладення стягнення; наказне провадження передбачає що рішення виноситься без судового засідання; суддя на виконання рішення по справі видає особливу форму судового рішення, який носить назву судового наказу [5].

Останнім видом цивільно-правового провадження є окреме провадження. Головним завданням окремого провадження є підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів, які мають першочергове значення для охорони порушених прав та інтересів особи. Крім того окреме провадження проводиться і у випадках неможливості здійснення особою особистих немайнових чи

майнових прав або підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваних прав.

Відповідно до статті 293 Цивільного процесуального кодексу України в порядку окремого провадження розглядаються справи про:

- 1) обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи;
- 2) надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності;
- 3) визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою;
- 4) усиновлення;
- 5) встановлення фактів, що мають юридичне значення;
- 6) відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі;
- 7) передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність;
- 8) визнання спадщини відумерлою;
- 9) надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку;
- 10) примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу;
- 11) розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб [6].

Окреме провадження відрізняється тим, що під час його здійснення можна виокремити такі аспекти: у даному провадженні відсутній спір про право; під час здійснення провадження відсутні сторони; порушення справи відбувається після подання заявником заяви до суду; відбувається обмеження деяких процесуальних принципів таких як диспозитивності, змагальності та рівності; для розгляду зазначених справ встановлено процесуальні особливості [7].

Таким чином можна констатувати, що адміністративні провадження відрізняються від цивільно-правових проваджень за наступними критеріями:

- в цивільно-правовому провадженні сторони є рівними в процесі на відміну від адміністративних проваджень де однією із сторін є державна установа або посадовець, який виносить рішення і вони приймають рішення на основі законодавства;
- у цивільно-правовому провадженні обов'язковою ознакою є наявність спору, який пов'язаний з майновими чи іншими особистими правами сторін, а в адміністративному провадженні наявність конфлікту між громадянином та встановленими державою нормами;
- у цивільно-правовому провадженні позов повинен бути поданий лише до суду, і тільки він вирішує спір, а в адміністративних провадженнях рішення

може бути винесене і державними посадовцями, або особами, які мають право приймати відповідні рішення;

- у цивільно-правовому провадженні процес розгляду спору детально регламентований нормами Цивільного процесуального кодексу України, в адміністративному провадженні крім Кодексу України про адміністративні правопорушення проведення провадження може бути регламентовано окремими наказами та інструкціями, які передбачають накладення стягнення за адміністративні правопорушення;

- у цивільно-правовому провадженні рішення суду спрямоване на захист порушеного права, в той час як в адміністративному провадженні в разі розгляду конфлікту між громадянином і встановленими нормами права рішення спрямоване на покарання;

- у цивільно-правовому провадженні вимоги заявника є безспірними, тобто вони не можуть змінюватися в процесі розгляду, що певною мірою це співпадає з окремими нормами адміністративного провадження, але розгляд справи проводиться на основі відповідного протоколу;

- у цивільно-правовому провадженні вимоги підтверджуються відповідними доказами, в основному письмовими, які додаються до заяви, докази також використовуються і в адміністративному провадженні, проте вони можуть бути як усними так і письмовими;

- у цивільно-правовому провадженні суд вирішує наказне провадження без виклику заявника і боржника та в даному випадку також присутні певні паралелі з адміністративним провадженням, але знову слід зазначити, що в адміністративному провадженні вирішується питання про накладення стягнення;

Слід зазначити що в цивільно-правовому провадженні також присутня інстанційність. В судовій системі, відповідно до норм Цивільного процесуального кодексу України виокремлюються провадження судів першої інстанції, апеляційні провадження, касаційні провадження, провадження з перегляду судових рішень Верховним Судом України, а також провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами. Такі види проваджень притаманні і адміністративному процесу. Разом з тим у цивільному процесі виділяють провадження у справах про оскарження рішень третейських судів та про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів, проте дані провадження притаманні також і господарському процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільне право. Конспект лекцій для студентів спеціальності 081 – «Право» денної та заочної форм навчання, Терещук Галина Андріївна. Луцьк: ЛНТУ, 2017. 267 с.

2.Цивільний процес (загальна частина) : навч. посібник. 2-е вид., доп. і перероб. Кол. авт. ; кер. авт. кол. к.ю.н., доц. А.В. Коваленко. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 192 с.

3.Васильєва-Шаламова Ж. В., Гуменюк К. П. До питання про поняття сторін як основних учасників цивільного процесу. Актуальні проблеми держави і права № 74 (2014). С.205-211.

4.Сучасні проблеми адміністративного права та процесу : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.). МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. адмін.права і процесу ф-ту № 3. Харків, 2017. 295 с.

5.Васильєв С.В. Порівняльний цивільний процес. Підручник. К.: Алерта, 2015.352с.

6.Мамницький В.Ю. Процесуальні аспекти розгляду та вирішення справ окремого провадження. Право і суспільство № 3 частина 2 (2018). С. 61 – 66.

7.Пружанська Т.П. Особливість судового розгляду справ у різних провадженнях цивільного судочинства: порівняльно-правовий аспект. Право і суспільство № 3 частина 2 (2017). С. 75 – 78.

Токарева Віра Олександрівна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТВОРІВ АВТОРИ ЯКИХ НЕ ВСТАНОВЛЕНІ

В сучасних умовах розвитку України, особливої ролі відіграє європейський вектор розвитку та приведення законодавства до європейських стандартів, із урахуванням національних традицій [1].

На даному етапі розвитку суспільства, одним із напрямків забезпечення відкритого доступу до знань є проведення масштабного оцифрування фондів культурних установ із дотриманням законодавства про авторське право, для чого потребує визначення статусу сирітських творів.

На відміну від держав ЄС та США де оцифрування фондів культурних установ провадиться багато років, тому й приймаються заходи із законодавчого врегулювання пов'язаних з цим проблем, стан оцифрування фондів культурних установ в Україні є низьким. Тому поширення COVID-19 стало випробуванням, яке поставило певний виклик щодо необхідності проведення заходів для надання вільного доступу до скарбниць національної культурної та історичної спадщини; забезпечення доступу до об'єктів інтелектуальної власності які знаходяться у освітніх та культурних установ в означених умовах.

Істотною перепорою на шляху вільного та відкритого доступу до скарбниць бібліотек та музеїв стоять сирітські твори. Твори автори яких не можливо ідентифікувати, на яких імовірно поширюється авторсько-правова